

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กานดา พูนลาภทวี. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.
- กานดา ศรีพรวิสิฐ. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมที่นำการคิดในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ฉันทนา ภาคบงกช. สอนเด็กให้คิดเป็น : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ชาลณี เขี่ยมศรี. การพัฒนาแบบสอนการคิดวิจารณ์ของครู สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เดอ โบโน. ความคิดคู่ขนาน. แปลโดย สงกรานต์ จิตสุทธิภากร. กรุงเทพมหานคร : นวัตกรรมการพิมพ์, 2539.
- เดอ โบโน. จุดประกายความคิดแนวข้าง. แปลโดย สุรัชย์ รัตนกิจตระกูล. กรุงเทพมหานคร : เอช - เอ็น การพิมพ์, 2536.
- เดอ โบโน. หมวก 6 ใบ ความคิด 6 แบบ. แปลโดย นุชจรรย์ ชลคุป. กรุงเทพมหานคร : เอช - เอ็น การพิมพ์, 2535.
- เดอ โบโน. แนวความคิดยุคใหม่. แปลโดย อุดมพงษ์. กรุงเทพมหานคร : แม่น้ำการพิมพ์, 2533.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- บำรุง ใหญ่สูงเนิน. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับการสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น การพิมพ์, 2535.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ปทานุกรมการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2531.

- ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ประเทืองทิพย์ นวพรไพศาล. การตรวจสอบแบบการคิดวิจารณ์ของวัดสัน และเกลเซอร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- พยอม ตันมณี. การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการสอนด้วยตัวาเรียนวิชาจิตวิทยา การศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหา กับรูปแบบที่ใช้กันทั่วไป. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎี บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. การพัฒนาแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับ นักศึกษาคณะ. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เพ็ญรุ่ง เพ็ชรกิจ. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเชิง ตรรกศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์สูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- มณี มานะพันธุ์นิยม. การเปรียบเทียบความสามารถในการสวมบทบาทด้านการคิดของนักเรียน มัธยมศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์สูงและกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- แรมสมร อยู่สถาพร. นวนาสาระทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2538.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศึกษาพร, 2538.
- วินัย พัฒนรัฐ และคณะ. แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, 2539.
- วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ. ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาความคิดต่อความคิดอย่างมีเหตุผลของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาวรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- ศึกษาศึกษา. กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

ศึกษาธิการ. กระทรวง. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

ศึกษาธิการ. กระทรวง. แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544). กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2540.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช,
2540.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2542.

สมิต อามสุวรรณ์. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้าน
การตัดสินใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สมเจตน์ ไวยากรณ์. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการใช้เหตุผล. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

สายสมร ทองคำ. กระบวนการสอนเพื่อสร้างลักษณะการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2538.

อมรวิทย์ นาคกรรพ. ผู้รวบรวม. ความชื้นของแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตะวันออก,
2539.

อลิศรา ชูชาติ และคณะ. เทคนิคการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร :
อัมรินทร์พรินท์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง. 2538.

เอมจันทร์ สุวินทวงศ์. กลวิธีการสอนสังคมศึกษา : การพัฒนาแนวคิดและค่านิยม.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

เอื้อญาติ ชูชื่น. ผลของการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวทฤษฎีของโรเนอर्ट เอช เอนิส
ที่มีต่อความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ภาษาอังกฤษ

Bodi, S. Critical Thinking and Bibliographic Instruction : The Relationship. Academic Librarianship.
3. (July 1988) : 150-153.

De Bono, E. Serious creativity. London: Harper Collins publishers, 1992.

De Bono, E. Six thinking hats for schools. Haeker Brownlow Education, 1992.

- Dewey, J. How we think. New York : D.C. Heath and Company, 1933.
- Dressel, P.L. and Mayhew, L.B. General education : Explorations in evaluation. 2 nd ed.
Washington, D.C. : American Council on Education, 1957.
- Ennis, R.H. Logical Basis for Measuring Critical Thinking Skills. Educational Leadership.
(October 1985) : 45-48.
- Goodman, H., E. Developing Critical Thinking Skills and Improving Expressive Language Through
Creative Writing. M.S. Practicum. Nove University, 1990. (ERIC).
- Harnadek, A. Critical thinking : book one. California : Midwest Publications Co; Inc, 1989.
- Hudgins, B.B. Learning and thinking. Illiniis : P.E. Peacock Publishers, Inc., 1977.
- Hudgins, B.B. and Edelman, S. Teaching Critical Thinking Skills to Fourth and Fifth Graders
Through Teacher-Led Small-Group Discussions. Journal of Educational Research.
79(6) (July, August 1986) : 333-342.
- Joyce, B. Model for Teaching Thinking. Educational Leadership. 8 (May 1985) : 4-7.
- Joyce, B. and Weil, M. Model of teaching. 3 rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice -
Hall, 1986.
- Kenneth D., H. Statistical methods in education and psychology. 2 nd ed. New Jersey :
Prentice - Hall Inc, 1984.
- Lipman, M. Critical Thinking - What can it be? Educational Leadership (September 1988)
- Nelson - Johns, R. Thinking skills managing and preventing personal problems.
California : Brocks Publishing Company, 1990.
- Norris, S., P. Synthesis of Research on Critical Thinking. Educational Leadership. 8 (May 1985).
- Omaggio, A., C. Helping learners succeed : Activities for the foreign language classroom.
New York : Rinehart and Winston, 1981.
- Skinner, B.S. Cognitive Development : Aprerequisite for Critical Thinking. The Clearing
House. 7 (March 1976) 292.
- Taba, H., The Teaching of Thinking. Intellectual Development. New York : John Wiley & Son,
Inc., 1971.
- Yinger, R., J. Can we Really Teach Them Think? New Directions for Teaching and Larning:
Fostering Critical Thinking. edited by Robert F Young. Sanfrancisco : Jossey - Bass
Inc., 1980.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง
ศึกษานิเทศก์ระดับ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
3. อาจารย์สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์
ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนากการศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช สํารานุราษฎร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณหาค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\Sigma x}{N}$$

- เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต
 Σx = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน
 N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

2. การคำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{\Sigma x^2}{N} - \left[\frac{\Sigma x}{N} \right]^2}$$

- เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 x = คะแนนแต่ละจำนวน
 Σx = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน
 Σx^2 = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้ง N จำนวน
 N = จำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

3. การคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบ ตามวิธีของการแจกแจงแบบ t โดยใช้เทคนิค 50% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t = ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ
 \bar{X}_H = คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อในกลุ่มสูง
 \bar{X}_L = คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อในกลุ่มต่ำ
 S_H^2 = ความแปรปรวนเป็นรายข้อในกลุ่มสูง
 S_L^2 = ความแปรปรวนเป็นรายข้อในกลุ่มต่ำ
 N_H, N_L = จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

(ประคอง วรรณสุด, 2538)

4. การคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับ โดยการนำค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของ Cronbach

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ k = จำนวนข้อสอบ
 S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

(ประคอง วรรณสุด, 2538)

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม โดยการทดสอบค่าที่ไม่อิสระ (t - test dependent)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ $t =$ อัตราส่วนวิกฤต

$\sum D =$ ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

$\sum D^2 =$ ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

$N =$ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$df = N - 1$

(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

6. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมกับเกณฑ์การประเมินหลังเข้าร่วมโปรแกรม โดยการทดสอบค่า t (t - test)

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X} - a}{\frac{S}{\sqrt{N}}}$$

เมื่อ $\bar{X} =$ ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม

$a =$ เกณฑ์การประเมินหลังเข้าร่วมโปรแกรม

$S =$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$N =$ จำนวนผู้ทดสอบ

$df = N - 1$

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531)

ภาคผนวก ค.

ตารางที่ 5 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม

นักเรียนคนที่	คะแนน	
	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	หลังเข้าร่วมโปรแกรม
1	26	40
2	20	37
3	22	36
4	22	35
5	33	39
6	27	35
7	25	35
8	31	36
9	25	34
10	25	33
11	23	35
12	25	41
13	29	33
14	29	35
15	23	34
16	22	38
17	25	41
18	27	40
19	29	39
20	23	36
21	32	42
22	31	39
23	30	40

ตารางที่ 5 (ต่อ) รายละเอียดของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

นักเรียนคนที่	คะแนน	
	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	หลังเข้าร่วมโปรแกรม
24	25	33
25	29	38
26	34	36
27	20	36
28	32	40
29	30	34
30	34	35
N = 30	$\bar{x} = 26.93$ S.D. = 4.14	$\bar{x} = 36.83$ S.D. = 2.69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหนักใบของเดอ โบโน

สำหรับนักเรียนชั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอ โบโน

ชื่อโปรแกรม โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอ โบโน

หลักการและเหตุผล การพัฒนาความสามารถในการคิดถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะการคิดช่วยให้คนมีประสิทธิภาพ และบุคคลที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ก็คือ บุคคลที่มีความสามารถในการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญของการแก้ปัญหา โปรแกรมส่งเสริม ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอ โบโน เป็นโปรแกรมที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างเป็นขั้นตอน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้บุคคลเป็นผู้มีความสามารถในการคิดและดำรงตนอยู่ได้อย่างเป็นสุขในสังคม

เป้าหมายของโปรแกรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
อย่างเป็นขั้นตอน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถใช้หมวดคิดหกใบของเดอ โบโน มาใช้ในการคิดหาคำตอบของโจทย์ที่กำหนดให้ได้

ลักษณะของโปรแกรม เป็นโปรแกรมที่ใช้สอนเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนปกติ โดยใช้แผน
การเตรียมความพร้อมจำนวน 1 แผน และแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 15 แผน รวม 16 แผน
ใช้เวลาในการสอนแผนละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการสอนทั้งสิ้น 48 คาบ และ
เวลาที่ใช้ในการประเมินโปรแกรม 9 คาบ นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมได้มาจากความสมัครใจของ
นักเรียน จำนวน 30 คน

เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 15 แผนนั้น เป็นเนื้อหาที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยกำหนดเนื้อหาที่นักเรียนรับรู้ได้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในความสนใจของนักเรียน สามารถคิดได้หลายประเด็น ต้องอาศัยเหตุผล ข้อมูล ข้อเท็จจริงประกอบการคิดและตัดสินใจ มีความเป็นไปได้หลายทาง ไม่มีคำตอบตายตัว และอาจมีความขัดแย้งของความคิดเห็นระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีสอน ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนจะยึดตามแผนเตรียมความพร้อม และแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างไว้ ซึ่งขั้นตอนการสอนเป็นไปตามที่เดอ โบโน ได้เสนอไว้ดังนี้

- 1) การนำเข้าสู่บทเรียน - การใช้ภาพประกอบ ตัวอย่าง หรือแบบฝึกหัด
- 2) การอธิบาย - เข้าสู่การให้ตัวอย่างว่าจะสอนอะไร
- 3) การสาธิต - ให้ตัวอย่างเพิ่มเติมให้เห็นกระบวนการนำไปใช้ แนะนำ อธิบาย เสนอแนะการตั้งคำถาม
- 4) การปฏิบัติ - ฝึกให้ผู้เรียนใช้กระบวนการในการฝึกฝนการใช้หมวกทุกใบ โดยไม่ใช้ใบใดใบหนึ่งนานเกินไป
- 5) การสังเกต - กระบวนการที่ใช้ถูกต้องเพียงใด
- 6) การสรุป - การทบทวนเพื่อย้ำประเด็นหลักและเน้นว่าทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดผล

สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนเตรียมความพร้อมและแผนการจัดกิจกรรม ได้แก่

- 1) หมวกหกใบ (สีน้ำเงิน สีขาว สีแดง สีเหลือง สีดำ และสีเขียว)
- 2) แผนภูมิกรณีตัวอย่าง
- 3) แผนภาพต่าง ๆ
- 4) เกม
- 5) ใบงาน

การประเมินผลการเรียนการสอน

1. ประเมินจากคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามเกณฑ์การประเมินกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนี้

ช่วงคะแนน (ร้อยละ)	ระดับผลการเรียน
80 ขึ้นไป	4
70 - 79	3
60 - 69	2
50 - 59	1
ต่ำกว่า 50	0

2. ประเมินจากความสนใจในการเรียน การทำแบบฝึกหัด

การประเมินผลโปรแกรม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโปรแกรม

1.1 แบบสอบถามความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แนวคิดหมวกคิดหกใบของเดอ โบโน

1.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แนวคิดหมวกคิดหกใบของเดอ โบโน

2. วิธีการประเมิน

2.1 ประเมินผลจากแบบสอบถามความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ประเมินจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม โดยนำข้อมูลมาเพื่อพิจารณาปรับปรุงโปรแกรม

2.3 ประเมินผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมระหว่างดำเนินการสอน

3. ขั้นตอนในการประเมินผลโปรแกรม

3.1 ทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

3.2 นำคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม มาคำนวณเป็นคะแนนเกณฑ์

3.3 ทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

3.5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมกับคะแนนเกณฑ์ โดยการทดสอบค่าที (t - test)

3.6 แปลความหมายความคิดเห็นของนักเรียนจากแบบสอบถามความคิดเห็น
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรม

3.7 รวบรวมข้อมูลที่สังเกตได้ระหว่างการทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

แบบสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหยาบของเดอ โบโน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบ
ของเดอ โบโน**

ชื่อ ต.ช./ต.ญ.....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบความสามารถชุดนี้ มีจำนวน 15 ข้อ
2. ให้นักเรียนทำแบบสอบให้ครบทุกข้อ โดยเขียนคำตอบลงในแบบสอบนี้
3. ให้นักเรียนฟังคำชี้แจงจากครูให้เข้าใจก่อนทำแบบสอบ หากมีข้อสงสัยให้สอบถามครู
4. คำตอบของแบบสอบไม่มีคำตอบที่ตายตัวให้เป็นไปตามความคิดของนักเรียน

ขอให้ทำแบบสอบด้วยความตั้งใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. แอ็ดรู้ดีว่าผลการเรียนของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่เป็นที่พอใจสำหรับแอ็ด จึงคิดหาวิธีที่จะพัฒนาผลการเรียนของตนเอง ถ้านักเรียนเป็นแอ็ด จะเลือกวิธีพัฒนาผลการเรียนของตนเองด้วยวิธีใด

วิธีที่นักเรียนเลือกคือ.....

.....

ข้อดีของวิธีนี้คือ.....

.....

ข้อเสียของวิธีนี้ คือ.....

.....

2. วันชัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันชัยมีความคิดว่าเป็นปีนี้จะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต้องจากโรงเรียนแห่งนี้ไป วันชัยจึงมีความคิดว่าเขาควรจะช่วยชวนให้เพื่อน ๆ ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน เพื่อช่วยให้โรงเรียนแห่งนี้มีสภาพที่ดีขึ้น

ความคิดของวันชัยเป็นความคิดที่ควรสนับสนุนหรือไม่.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับจากความคิดของวันชัยคือ.....

.....

วิธีพัฒนาโรงเรียนที่วันชัยและเพื่อน ๆ ทำได้คือ.....

.....

3. ยูวันดาพบว่าเงินในกระเป๋าออมสินที่เก็บจากค่าขนมกลางวัน มีจำนวน 320 บาท ยูวันดาอยากได้สิ่งของสองสิ่งซึ่งก็คือ รองเท้านักเรียนเพราะคู่เดิมเก่าจนขาดแล้ว และตุ๊กตามีตัวใหญ่ ซึ่งเธออยากเป็นเจ้าของมานาน แต่เงินจำนวนดังกล่าว ซื้อของได้เพียงสิ่งเดียว นักเรียนคิดว่า ยูวันดาควรเลือกซื้อสิ่งใด

สิ่งที่เลือกซื้อ.....

.....

เหตุผลที่ซื้อสิ่งนี้ คือ.....

.....

เหตุผลที่ไม่ซื้ออีกสิ่งหนึ่ง คือ.....

.....

4. เมื่อถึงเวลาพักกลางวัน เอริบวิงไปโรงอาหารทันที เธอพบว่านักเรียนจำนวนมากนำอาหารกลางวันมาจากบ้าน เอริบวิงตั้งใจว่า วันพรุ่งนี้และวันต่อ ๆ ไป จะนำอาหารกลางวันมาจากบ้านบ้าง

ความคิดของเธอ เป็นความคิดที่ควรสนับสนุนหรือไม่.....

.....

ประโยชน์ของการนำอาหารกลางวันมาจากบ้าน คือ.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่า เธอเป็นเด็กอย่างไร.....

.....

5. วันขึ้นปีใหม่ ดารณี มีโอกาสไปทำบุญกับแม่ที่วัด ดารณีเห็นหญิงวัยรุ่นคนหนึ่งนั่งกระโปรงสั้น และสวมเสื้อยืดสายเดี่ยวไปทำบุญที่วัด ซึ่งเป็นที่สนใจของทุก ๆ คนที่ไปทำบุญ

นักเรียนคิดว่าหญิงวัยรุ่นผู้นั้นแต่งกายเหมาะสมหรือไม่.....

.....

ข้อเสียของการแต่งกายลักษณะดังกล่าว คืออะไร.....

.....

.....

ลักษณะการแต่งกายที่เหมาะสมกับการไปทำบุญที่วัด คือ.....

.....

.....

6. วันพุงนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดของอ้อม อ้อมตั้งใจที่จะดักบาตรตอนเช้า จากนั้นก็จะไปเยี่ยม คุณตา - คุณยาย แล้วจะกลับมาช่วยคุณแม่ทำความสะอาดบริเวณบ้าน

นักเรียนคิดว่ากิจกรรมเนื่องในวันคล้ายวันเกิดของอ้อมเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนหรือไม่.....

.....

.....

ผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของอ้อม คือ.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่าลักษณะนิสัยของอ้อมเป็นอย่างไร.....

.....

.....

.....

7. ถ้านักเรียนพบว่าเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งในชั้นของเรา เสพยาเสพติด

นักเรียนมีความคิดที่จะช่วยเหลือเพื่อนให้พ้นจากยาเสพติด นักเรียนจะมีวิธีช่วยเหลือเพื่อน
อย่างไร.....

วิธีดังกล่าวจะเกิดผลดีอย่างไร.....

สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อวิธีดังกล่าว คือ.....

8. รุ่งเรืองมีโอกาสได้ไปเที่ยวชมโบราณสถานแห่งหนึ่ง รุ่งเรืองเห็นแผ่นหินเล็ก ๆ ที่ฐานของ
โบราณสถานแห่งนั้นมีลวดลายสวยงาม จึงอยากเก็บไว้เป็นที่ระลึก จึงแอบหยิบใส่กระเป๋า
มา 1 ชิ้น

รุ่งเรืองเป็นนักท่องเที่ยวยุติธรรมหรือไม่.....

ผลเสียที่เกิดจากการกระทำของรุ่งเรืองคือ.....

นักท่องเที่ยวยุติธรรมควรเป็นอย่างไร.....

9. แม่ของตุ้มมีอาชีพसानตะกั๊วชาย และช่วงนี้เป็นช่วงปิดภาคเรียน เพื่อน ๆ มักแวะมาชวนตุ้มให้ไปเล่นด้วยกันเสมอ แต่ตุ้มปฏิเสธ เพราะจะอยู่ช่วยแม่सानตะกั๊ว

นักเรียนคิดว่าแม่ของตุ้มน่าจะมีความรู้สึกเช่นไรต่อพฤติกรรมของตุ้ม.....

.....

.....

.....

การกระทำของตุ้มมีผลอย่างไร

.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่าตุ้มมีคุณธรรมด้านใด.....

.....

.....

.....

10. อุเทนเป็นเด็กที่ชอบดูโทรทัศน์เป็นอย่างมาก อุเทนดูรายการโทรทัศน์ทุกรายการที่เขาเปิดพบ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ อุเทนจะหมกมุ่นอยู่กับการดูโทรทัศน์ ไม่สนใจบ้านและไม่ช่วยเหลืองานบ้าน

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของอุเทนมีผลเสียอย่างไร.....

.....

.....

.....

รายการโทรทัศน์ที่ควรชมมีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

.....

นักเรียนจะให้คำแนะนำในการเลือกชมรายการโทรทัศน์แก่อุเทนได้อย่างไร.....

.....

.....

11. ปวีณาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เธอมักใช้เวลาว่างกับการอ่านหนังสือในห้องสมุดเสมอ แม้เป็นเพียงนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่ปวีณาก็มีความรู้รอบตัวดี กล้าพูด กล้าแสดงออก จึงทำให้เป็นที่รักของเพื่อน ๆ และครูทุกท่าน

พฤติกรรมของปวีณาเป็นพฤติกรรมที่ควรสนับสนุนหรือไม่.....

.....

ประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า คือ.....

.....

ถ้านักเรียนอยากมีความรู้รอบตัวดังเช่นปวีณาควรทำอย่างไร.....

.....

12. วันชาติ เป็นนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี แต่วันชาติไม่ชอบทำการบ้านที่ครูให้ทำ เขามักขอลอกการบ้านจากเพื่อนเสมอ

พฤติกรรมการลอกการบ้านของวันชาติเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่.....

.....

ถ้าวันชาติชอบทำการบ้านด้วยตนเองจะเกิดผลดีอย่างไร.....

.....

นักเรียนคิดว่าหากวันชาติยังไม่ยอมทำการบ้านของตนเองแล้ว น่าจะมีผลเสียอย่างไร

.....

.....

13. นงนุชไปตลาดกับแม่ในช่วงบ่าย นงนุชเห็นผู้คนจำนวนมากยืนมุงร้านค้าแห่งหนึ่ง เพื่อเลือกซื้อกำไลข้อมือหลากสี ที่คนขายโฆษณาว่าเป็นกำไลที่สร้างโดยพระชื่อดัง ทำให้ผู้สวมใส่มีโชคลาภ ราคาอันละ 25 บาท

ถ้านงนุชซื้อกำไลดังกล่าว จะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร.....

.....

.....

ถ้านงนุชไม่ซื้อกำไลดังกล่าว จะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่านงนุชควรซื้อ หรือไม่ซื้อกำไลดังกล่าว.....

เหตุผลคือ.....

.....

.....

14. จากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ผู้คนต่างประสบปัญหาทางการเงิน ภาวะว่างงานเกิดขึ้นจำนวนมาก นักเรียนเป็นคนหนึ่งที่ประสบภาวะการว่างงาน นักเรียนจึงคิดที่จะประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นอาชีพอิสระ และสามารถจะช่วยให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ได้ในชุมชน

อาชีพที่นักเรียนคิดจะทำ คือ.....

.....

.....

ผลดีของอาชีพดังกล่าว.....

.....

.....

แนวทางพัฒนาให้อาชีพดังกล่าวประสบความสำเร็จคือ.....

.....

.....

15. ข่าวภาคค่ำช่วงหนึ่งเสนอข่าวเกี่ยวกับหญิงซึ่งเกิดภาวะความเครียดจัด จึงตัดสินใจกระโดดตึกฆ่าตัวตาย นักเรียนดูข่าวแล้วเกิดความรู้สึกเศร้าและหดหู่มาก

ถ้านักเรียนรู้สึกว่าคุณเองเครียดจะมีวิธีผ่อนคลายความเครียดได้อย่างไร.....

.....

วิธีผ่อนคลายความเครียดดังกล่าว มีประโยชน์อย่างไร.....

.....

การไม่รู้จักรหัสวิธีผ่อนคลายความเครียดจะมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต.....

.....

.....

“ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
เกี่ยวกับโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอ โบโน**

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

วันที่.....

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านระยะเวลา			
1.1 ระยะเวลาในการเรียนแต่ละครั้ง เหมาะสมเพียงใด			
1.2 ระยะเวลาในการเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เหมาะสมเพียงใด			
1.3 ระยะเวลาเรียนตลอดโปรแกรม 8 สัปดาห์ เหมาะสมเพียงใด			
2. ด้านความพอใจ			
2.1 นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงใด			
2.2 นักเรียนคิดว่าเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมท้าทายความสามารถในการคิดเพียงใด			
2.3 นักเรียนคิดว่าขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เหมาะสมเพียงใด			

ระดับความคิดเห็น

รายการ	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. ด้านความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรม			
3.1 นักเรียนมีความเข้าใจในกิจกรรมเพียงใด			
3.1 เนื้อหาในกิจกรรมมีความยากง่ายเพียงใด			
3.3 คำอธิบายต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมมีความชัดเจนเพียงใด			
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมเพียงใด			
4.2 นักเรียนคิดว่าแต่ละกิจกรรมในโปรแกรมช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพียงใด			
4.3 นักเรียนคิดว่าจะสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เพียงใด			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนลงในช่องว่าง

1. ปัญหาในการเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนคือ.....

.....

.....

.....

2. ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโปรแกรม

ด้านครู

.....

.....

ด้านวิธีสอน.....

.....

.....

ด้านสื่อการเรียนการสอน.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

ตัวอย่างเอกสารการสอนที่ใช้ในโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอ โบโน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนเตรียมความพร้อม เรื่อง หมวกคิดหกใบ เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ หมวกคิดหกใบ หมายถึง การคิดหกแบบ ซึ่งได้แก่ การค้นหาข้อเท็จจริง ข้อมูล การคิดจากความรู้สึก อารมณ์ การค้นหาข้อดี-จุดเด่น การค้นหาข้อเสีย-จุดด้อย การค้นหาแนวทางใหม่ และการคิดสรุป - การควบคุมการคิด

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถบอกความหมายของหมวกคิดหกใบได้

เนื้อหา

ความหมายของหมวกคิดหกใบ

หมวกสีขาว	หมายถึง	ข้อเท็จจริง ข้อมูล
หมวกสีแดง	หมายถึง	ความรู้สึก อารมณ์
หมวกสีเหลือง	หมายถึง	ข้อดี จุดเด่น
หมวกสีดำ	หมายถึง	ข้อเสีย จุดด้อย
หมวกสีเขียว	หมายถึง	ความแปลกใหม่
หมวกสีน้ำเงิน	หมายถึง	การสรุป การควบคุม

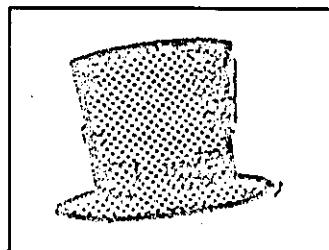
กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ให้นักเรียนเล่นเกม “มันคืออะไร” โดยให้นักเรียนตอบคำถามด้วยความรวดเร็ว จากคำถามของครูดังนี้ พยัญชนะไทยตัวที่ 33 คือ เมื่อนักเรียนตอบถูกครูเปิดป้ายเฉลย (ม) จากนั้นครูถามถึงพยัญชนะตัวที่ 41 (ห) ตัวที่ 1 (ก) และตัวที่ 37 (ว) ตามลำดับ ซึ่งหลังจากครูเปิดป้ายพยัญชนะจะประกอบด้วยตัวพยัญชนะไทย 4 ตัว ดังนี้ ม ห ก ว

2. ให้นักเรียนนำอักษร 4 ตัวนั้นมาเรียงเป็นคำที่มีความหมาย (หมวก)

3. นักเรียนช่วยกันคิดประเภท และรูปร่างของหมวกโดยช่วยกันวาดบนกระดานดำให้ได้มากที่สุด และให้นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของหมวกแต่ละประเภท

4. ครูนำเสนอรูปแบบของหมวก แล้วให้นักเรียนช่วยกันตั้งชื่อหมวก พร้อมกับบอกเหตุผลในการตั้งชื่อ

5. ขออาสาสมัครนักเรียน 1 คน ออกมาสวมหมวก ให้นักเรียนพิจารณาตำแหน่งที่อยู่ของหมวกว่าครอบคลุมอะไรบ้าง แล้วนำสู่การสรุปเกี่ยวกับการคิด
6. ให้นักเรียนเปิดแผ่นป้ายสี แล้วช่วยกันทายว่าแผ่นป้ายนั้นเป็นสีอะไร เปิดจนครบ 6 แผ่นป้าย ซึ่งประกอบด้วย สีขาว สีแดง สีเหลือง สีดำ สีเขียว และสีน้ำเงิน
7. ให้นักเรียนแสดงบอกความหมายของสีตามความรู้สึกของตนเอง จากนั้นช่วยกันสรุปความหมายของแต่ละสี
8. ครูนำแผ่นป้ายหมวก จำนวนหกแผ่นป้าย ซึ่งประกอบด้วย หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีน้ำเงิน ให้นักเรียนดู จากความหมายของสีที่นักเรียนช่วยกันสรุป และการอุปมาว่าหมวกเป็นความคิด ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของหมวกแต่ละสี
9. ครูแนะนำคำถามว่า หากนักเรียนคิดโดยใช้ความรู้สึก หรืออารมณ์ แสดงว่านักเรียนกำลังสวมหมวกสี..... ถามคำถามลักษณะเดียวกันจนครบทั้งหกหมวก
10. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเพื่อสร้างความเข้าใจ
11. นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของหมวกคิดอีกครั้งหนึ่ง
12. นักเรียนรับใช้งานเรื่อง “หมวกคิดหกใบ”

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นป้ายสี
2. แผ่นป้ายหมวก
3. ใบงานเรื่อง “หมวกคิดหกใบ”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถามการแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานเรื่อง “หมวกคิดหกใบ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกความหมายของหมวกคิดทั้งหกใบ

หมวกสี..... หมายถึง.....

หมวกสี..... หมายถึง.....

หมวกสี..... หมายถึง.....

หมวกสี..... หมายถึง.....

หมวกสี..... หมายถึง.....

หมวกสี..... หมายถึง.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การพัฒนาการเรียนของตนเอง เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ การพัฒนาการเรียนสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ระดับการเรียนดีขึ้น

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. ยกตัวอย่างวิธีการพัฒนาการเรียนได้
2. บอกข้อดีของการพัฒนาการเรียนแต่ละวิธีการได้

เนื้อหา

การพัฒนาการเรียน หมายถึง การทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การเรียนเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ให้เพื่อนช่วยสอน ให้พี่ช่วยสอน เรียนด้วยตนเอง เป็นต้น ข้อดีของการพัฒนาการเรียน คือ ช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเสนอแผนภูมิเรื่อง “อันเรียนพิเศษ” ดังนี้
“อันเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ผลการเรียนของอันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง พ่อแม่ของอันจึงคิดที่จะพัฒนาการเรียนของอัน โดยตั้งใจจะให้อันเรียนพิเศษ ซึ่งหมายถึงให้อันเรียนกับครูที่รับสอนพิเศษ โดยต้องเสียเงินตามอัตราที่กำหนด”
2. จากแผนภูมิเรื่อง “อันเรียนพิเศษ” ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาว ในการตอบคำถาม “ทำไมพ่อแม่ของอันจึงต้องให้อันเรียนพิเศษ”
3. นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันให้ความหมายของคำว่า “เรียนพิเศษ” ตามความเข้าใจของตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนให้หมวกสีน้ำเงิน ช่วยกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ “การเรียนพิเศษ หมายถึง การเรียนเพิ่มเติมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยต้องเสียเงินตามอัตราที่กำหนด”
4. นักเรียนใช้หมวกสีเหลือง บอกข้อดี ของการเรียนพิเศษจากที่สรุปในข้อ 3 จากนั้นให้นักเรียนใช้หมวกสีดำบอกข้อเสียของการเรียนพิเศษจากที่สรุปในข้อ 3 เช่นเดียวกัน

5. แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อเป็นผู้ควบคุมวงสนทนาเงิน ดูแลความเรียบร้อยของกลุ่ม

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้หมวดสีเขียว เพื่อคิดวิธีการพัฒนาการเรียนของตนเอง รูปแบบอื่น ๆ นอกจากวิธีการเรียนพิเศษ เช่น เรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อนนอกเวลาเรียน เรียนกับนักเรียนรุ่นพี่ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง เป็นต้น โดยบันทึกลงในใบงานเรื่อง “วิธีการพัฒนาการเรียน” (ภาคผนวก)

7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน ซึ่งกล่าวถึง

ชื่อวิธีการพัฒนาการเรียน	จุดประสงค์	วิธีการ
ข้อดี (หมวดสีเหลือง)	ข้อเสีย (หมวดสีดํา)	ตามรูปแบบในใบงาน

8. ครูและนักเรียนใช้หมวดสีน้ำเงินช่วยกันสรุปถึงการพัฒนาการเรียน กล่าวคือ “การพัฒนาการเรียนสามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งทุกวิธีต่างก็มีจุดประสงค์ในการพัฒนาผลการเรียนทั้งสิ้น ในการเลือกพัฒนาการเรียนของตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับเราว่าจะเลือกวิธีใด”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภูมิเรื่อง “อันเรียนพิเศษ”
- หมวดสีขาว
- หมวดสีแดง
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีเหลือง
- หมวดสีดํา
- หมวดสีเขียว
- ใบงานเรื่อง “วิธีการพัฒนาการเรียน”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงาน จากใบงาน

ใบงานเรื่อง “วิธีการพัฒนาการเรียน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาวิธีการพัฒนาการเรียนรูปแบบอื่น ๆ (หมวกสีน้ำเขียว)
เพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนของนักเรียนเอง

ชื่อ วิธีการพัฒนาการเรียน.....

.....

.....

.....

.....

จุดประสงค์.....

.....

ข้อดี (หมวกสีเหลือง).....

.....

ข้อเสีย (หมวกสีดำ).....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ โรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้ที่สำคัญของชุมชน ประกอบด้วยครูและนักเรียนจำนวนมาก หากทุกคนให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนน่าอยู่ และน่าเรียนขึ้น

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนได้
2. ยกตัวอย่างถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนาในโรงเรียนได้
3. เสนอวิธีการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้

เนื้อหา

การพัฒนาโรงเรียน หมายถึง การทำให้โรงเรียนมีสภาพที่ดี น่าอยู่ น่าเรียนขึ้น ซึ่งการพัฒนานั้นสามารถกระทำได้หลายด้าน เช่น ด้านการรักษาความสะอาดของโรงเรียน ด้านการตกแต่งห้องเรียน ด้านการปฏิบัติตนในการรักษากฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น

วิธีการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ช่วยกันตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเสนอแผนภูมิเพลง “โรงเรียนของฉัน” ดังนี้ โรงเรียนของฉันทุกวันสดใส เหลียวมองทางไหน สุขใจเหลือคณา ธรรมชาติสดใส สวยงามเพลินตา พวกเราเรีงรำ ขอบมาโรงเรียน

2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวบอกข้อมูลที่พบจากเนื้อเพลง ครูบันทึก จากนั้นนักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของนักเรียนต่อเพลง เช่น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อเพลงนี้ หรือจากเพลงนี้ นักเรียนคิดว่า ทำไมเด็ก ๆ จึงขอบมาโรงเรียน

3. นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกถึงลักษณะของโรงเรียนที่น่าอยู่ น่าเรียนตามความรู้สึกของตนเอง ครูบันทึกบนกระดาน

4. นักเรียนใช้หมวกสีแดงอีกครั้งหนึ่งเพื่อบอกถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน สิ่งที่นักเรียนรู้สึกพอใจคืออะไร และสิ่งที่นักเรียนคิดว่าต้องได้รับการแก้ไข คืออะไร

5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มใช้หมวกสีเขียวช่วยกันคิดว่าสิ่งที่นักเรียนคิดว่าต้องได้รับการพัฒนาคืออะไร โดยให้แต่ละกลุ่มทำลงในใบงานเรื่อง “ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน” และให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองบอกเหตุผลด้วยว่า ทำไมจึงเลือกที่จะพัฒนาในด้านดังกล่าว

6. นักเรียนใช้หมวกสีดำเพื่อคิดหาว่า “การพัฒนาโรงเรียน” ในด้านที่นักเรียนเลือกจะมีอุปสรรคใด ๆ หรือไม่

7. นักเรียนใช้หมวกสีเขียวอีกครั้ง เพื่อบอกข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะส่งเสริมให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จ และทำให้โรงเรียนเป็นที่ที่น่าเรียน น่าอยู่ มากขึ้น

8. ส่งตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุป จากการรายงานอีกครั้งหนึ่ง คือ “โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่สำคัญของชุมชน ประกอบด้วยครูและนักเรียนจำนวนมาก หากทุกคนให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนน่าอยู่ น่าเรียนขึ้น”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภูมิเพลง “โรงเรียนของฉัน”
- หมวกสีขาว
- หมวกสีแดง
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีเขียว
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีดำ
- ใบงานเรื่อง “ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน”

การประเมินผล

1. ความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น

2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานเรื่อง “ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียว แล้วช่วยกันคิดว่า

หากนักเรียนจะช่วยกันพัฒนาโรงเรียน จะพัฒนาในด้านใด

สิ่งที่นักเรียนคิดว่าต้องได้รับการพัฒนา คือ.....

.....

.....

เหตุผลที่นักเรียนเลือกที่จะพัฒนาในด้านนี้คือ (หมวกสีเหลือง).....

.....

.....

อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการพัฒนาโรงเรียน (หมวกสีดำ).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะที่จะทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จ (หมวกสีเขียว).....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง คิดก่อนใช้เงิน เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ เงินเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต และเงินเป็นสิ่งที่หาได้ยาก คนเราต้องทำงานและขวนขวายเพื่อให้ได้เงินไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องคิดก่อนการใช้เงินทุก ๆ ครั้ง

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกความสำคัญของการคิดก่อนใช้เงินได้
2. บอกประโยชน์ของการคิดก่อนใช้เงินได้
3. บอกผลที่เกิดจากการใช้เงินโดยไม่คิดได้

เนื้อหา

เงิน คือ ตัวกลางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ของการคิดก่อนใช้เงิน คือ จะทำให้ได้ในสิ่งที่จำเป็นและคุ้มค้ำของเงิน

ผลที่เกิดจากการใช้เงินโดยไม่คิด คือ จะทำให้ได้ในสิ่งที่ไม่จำเป็นและเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานของคนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จากนั้นให้นักเรียนสวมหมวกสีน้ำเงินเพื่อช่วยกันคิดสรุปว่า “ทำไมคนเราต้องทำงาน” และจุดประสงค์สำคัญของการทำงานของคนทั่วไปคืออะไร ครูบันทึกคำตอบของนักเรียนบนกระดาน จากนั้น ครูและนักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีน้ำเงิน สรุปอีกครั้งคือ “เหตุผลสำคัญที่คนเราต้องทำงานก็คือ เพื่อให้มีรายได้ ซึ่งหมายถึง เงิน สำหรับไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพราะเงินเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต”

2. ให้นักเรียนสวมหมวกสีขาว เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวโดยประมาณ เป็นรายวันหรือรายเดือน และให้นักเรียนบอกภาระค่าใช้จ่ายว่าครอบครัวของนักเรียนมีภาระ

ค่าใช้จ่ายอะไรบ้างในแต่ละวัน จากนั้นใช้หมวดสีเหลืองพิจารณาว่าค่าใช้จ่ายใดที่มีความจำเป็น และใช้หมวดสีดำพิจารณาว่าค่าใช้จ่ายใดไม่จำเป็น โดยให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกลงในใบงานที่ 1 เรื่อง “ค่าใช้จ่ายในครอบครัว”

3. สุ่มนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนประมาณ 5 คน
4. ให้นักเรียนใช้หมวดสีน้ำเงินเพื่อช่วยกันสรุปว่า การใช้จ่ายแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง (1..... 2.....) ครูบันทึกบนกระดาน
5. ให้นักเรียนใช้หมวดสีน้ำเงินอีกครั้งเพื่อบอกความสำคัญของการคิดก่อนใช้จ่าย
6. นักเรียนใช้หมวดสีเหลืองบอกประโยชน์ของการคิดก่อนการใช้จ่ายทุกครั้ง
7. นักเรียนใช้หมวดสีดำบอกผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้จ่ายโดยไม่ได้คิด
8. ครูและนักเรียนใช้หมวดสีน้ำเงินช่วยกันสรุปอีกครั้ง ดังนี้
“เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต และเงินเป็นสิ่งที่หาได้ยาก ในการใช้จ่ายแต่ละครั้ง จึงจำเป็นต้องคิดก่อนเสมอ เพื่อให้การใช้จ่ายในแต่ละครั้งเป็นไปอย่างคุ้มค่า”
9. นักเรียนแต่ละคนรับใบงานที่ 2 เรื่อง “ค่าใช้จ่ายของฉัน”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพ “การประกอบอาชีพ”
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีขาว
- หมวดสีเหลือง
- หมวดสีดำ
- ใบงานเรื่อง “ค่าใช้จ่ายในครอบครัว”
- ใบงานเรื่อง “ค่าใช้จ่ายของฉัน”

การประเมินผล

1. ความร่วมมือในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานที่ 1 เรื่อง “ค่าใช้จ่ายในครอบครัว”

รายได้ของครอบครัว รายวัน / รายเดือน (บาท)	ค่าใช้จ่าย	หมวดสีเหลือง	หมวดสีดำ
	1..... 2..... 3.....		

ใบงานที่ 2 เรื่อง “ค่าใช้จ่ายของฉัน”

จำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละวัน (บาท)	ค่าใช้จ่าย	หมวดสีเหลือง	หมวดสีดำ
	1..... 2..... 3..... . . .		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง กินอะไรดี เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ การรู้จักเลือกรับประทาน โดยคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ จะทำให้ร่างกายได้รับอาหารที่มีประโยชน์ และยังช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ด้วย

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. อธิบายถึงหลักสำคัญในการเลือกรับประทานอาหารได้
2. บอกผลดีของการรู้จักเลือกรับประทานอาหารได้
3. บอกถึงข้อควรระวังหรือผลเสียของการรับประทานอาหารโดยไม่คิดก่อนได้

เนื้อหา

- หลักในการเลือกรับประทานอาหาร คือ จะต้องคำนึงถึง คุณค่าที่ร่างกายจะได้รับความสะอาด และความปลอดภัยของอาหาร
- ผลดีของการรู้จักเลือกรับประทานอาหาร คือ จะทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และปลอดภัย รวมทั้งอาจช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย
- ผลเสียของการรับประทานอาหารโดยไม่พิจารณานั้น อาจทำให้ร่างกายได้รับอาหารที่ไม่มีประโยชน์ ไม่ปลอดภัย และอาจทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูแจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น โดยให้นักเรียนเขียนรายชื่ออาหารที่นักเรียนชอบหรืออยากรับประทานมากที่สุด คนละ 2 ชนิด
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองให้เหตุผลว่า ทำไมนักเรียนจึงชอบหรืออยากรับประทานอาหารชนิดนั้น สุ่มนักเรียนตอบ 3-4 คน ครูบันทึกบนกระดาน
3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำพิจารณาถึง ข้อเสีย หรือข้อควรระวังของอาหารแต่ละชนิดที่นักเรียนเลือกว่ามีข้อเสียหรือข้อควรระวังอะไรบ้าง ครูบันทึกบนกระดาน
4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันตอบคำถามว่า ในการเลือกรับประทานอาหารแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงอะไรบ้าง (1. คุณค่าของอาหาร 2. ความสะอาดของอาหาร 3. ความปลอดภัยต่อร่างกาย 4. ราคาของอาหาร เป็นต้น) ครูบันทึกบนกระดาน

5. ครูแสดงแผนภูมิเรื่อง “กินอะไรดี” ดังนี้

วันหนึ่งนักเรียนรับประทานอาหารกลางวันยังไม่ทันอิ่ม แต่ก็ต้องรีบเข้าประชุมให้ทันเวลา พอถึงเวลาเย็นนักเรียนก็เริ่มรู้สึกหิว ที่หน้าโรงเรียนมีขนมและอาหารต่าง ๆ วางขายดังนี้ ลูกชิ้นย่างราคาไม้ละ 4 บาท, ขนมต้มราคา 2 ลูก 1 บาท น้ำแข็งไสราดน้ำหวานหลากสี ราคาถ้วยละ 5 บาท, ไอศกรีมตักถ้วยละ 3 - 5 บาท, ขนมปังไส้กรอก ราคาอันละ 3 บาท น้ำมะนาวปั่นแก้วละ 4 บาท และกล้วยเตี๋ยมัดไทยห่อละ 5 บาท นักเรียนเหลือเงิน 10 บาท เมื่อถึงเวลาเลิกเรียนนักเรียนจึงแวะซื้อของกินเพื่อรองท้องก่อนถึงบ้าน

6. ครูใช้หมวกสีน้ำเงินกระตุ้นให้นักเรียนคิดว่า จากหลักของการเลือกรับประทานอาหารที่นักเรียนได้กล่าวมาแล้ว นักเรียนจะเลือกรับประทานอาหารชนิดใดบ้าง โดยเลือกได้ไม่เกิน 2 ชนิด ให้นักเรียนตอบคำถามในใบงานเรื่อง “กินอะไรดี” (ภาคผนวก)

7. สุ่มนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนประมาณ 4 - 5 คน

8. สุ่มนักเรียน 4 - 5 คน ใช้หมวกสีแดงแสดงความรู้สึกต่อการนำเสนอของเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการเลือกอาหาร (รู้จักคิดก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร รู้จักระมัดระวังมากขึ้น ฯลฯ)

9. นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองบอกถึงผลดีของการรู้จักเลือกรับประทานอาหาร

10. นักเรียนใช้หมวกสีดำบอกข้อเสียหรือข้อควรระวังของการรับประทานอาหารโดยไม่พิจารณาก่อน

11. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปเกี่ยวกับหลักในการเลือกรับประทานอาหารอีกครั้ง ดังนี้ การรู้จักเลือกรับประทานอาหารจะทำให้ได้รับอาหารที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ได้รับอาหารที่สะอาด ปลอดภัย และราคาอาจไม่แพง ส่วนการรับประทานอาหารโดยไม่พิจารณาก่อนนั้น อาจทำให้ได้รับอาหารที่ไม่มีคุณค่าและอาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย นอกจากนี้แล้วอาจมีราคาแพงด้วย

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภูมิเรื่อง “กินอะไรดี”
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีดำ
- หมวกสีแดง
- ใบงานเรื่อง “กินอะไรดี”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “กินอะไรดี”

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อาหารที่นักเรียนเลือกรับประทาน ได้แก่.....

.....

.....

2. ความรู้สึกต่ออาหารที่เลือกรับประทาน (หมวดสีแดง)

.....

.....

3. ประโยชน์ของอาหาร (หมวดสีเหลือง)

.....

.....

.....

4. ข้อควรระวังของอาหารชนิดนี้ (ถ้ามี : หมวดสีดำ)

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การแต่งกายที่เหมาะสม เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ การรู้จักแต่งกายอย่างเหมาะสม นอกจากจะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพแล้ว ยังเป็นที่ชื่นชมของบุคคลที่ได้พบเห็น นอกจากนี้ยังช่วยให้มีความปลอดภัย และอาจช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ด้วย

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อรูปแบบการแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบันได้
2. บอกลักษณะของการแต่งกายที่เหมาะสมได้
3. บอกผลดีของการแต่งกายที่เหมาะสมได้
4. อธิบายถึงผลเสียหรืออันตรายที่เกิดจากการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมได้
5. ออกแบบเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

- การแต่งกายที่เหมาะสม หมายถึง การแต่งกายที่เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคลที่ต้องพบปะ ไม่เปิดเผยสิ่งที่ควรปกปิด เป็นต้น
- ข้อดีของการแต่งกายที่เหมาะสม คือ ช่วยส่งเสริมให้บุคลิกภาพดีขึ้น เป็นที่ชื่นชมของบุคคลที่ได้พบเห็น ช่วยให้ความปลอดภัยและช่วยลดค่าใช้จ่าย
- ข้อเสียของการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม คือ อาจสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีแก่ผู้พบเห็น และอาจนำมาซึ่งอันตราย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเสนอแผนภาพการแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบัน เช่น การสวมเสื้อรัดรูป กระโปรงทรงสั้น เสื้อสายเดี่ยว เป็นต้น
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อการแต่งกายของวัยรุ่นจากแผนภาพครูบันทึกบนกระดาน

3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวย ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแต่งกายของวัยรุ่นตามที่นักเรียนเคยพบเห็น จากนั้นให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงแสดงความคิดเห็นว่า บุคคลเหล่านั้นแต่งกายเหมาะสมหรือไม่

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงิน ช่วยกันให้ความหมายว่า การแต่งกายที่เหมาะสมมีลักษณะอย่างไร (การแต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และบุคคล ไม่เปิดเผยสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผย ไม่สั้นเกินไป หรือไม่ยาวจนรุ่มร่าม เป็นต้น)

5. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันบอกผลดีของการแต่งกายที่เหมาะสม จากนั้นใช้หมวกสีดำช่วยกันบอกผลเสียของการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม **ครูบันทึกบนกระดานดำ**

6. แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่สวมหมวกสีน้ำเงินคอยควบคุมและดูแลความเรียบร้อยของกลุ่ม

7. ครูสวมหมวกสีน้ำเงิน กำหนดสถานการณ์ว่า หากกลุ่มของนักเรียนได้รับเชิญไปในงานสังสรรค์งานหนึ่ง ซึ่งมีข้อแม้ว่า ผู้ที่ไปร่วมงานจะต้องแต่งกายที่แปลก น่าสนใจ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ ให้นักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีเขียว ออกแบบชุดแต่งกายดังกล่าว จากนั้นให้ใช้หมวกสีเหลืองบอกประโยชน์หรือจุดเด่นของชุดแต่งกายนั้นด้วย (ตามใบงานในภาคผนวก)

8. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

9. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปถึงผลดีของการแต่งกายที่เหมาะสม กล่าวคือ การแต่งกายที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพ และช่วยให้เป็นที่ชื่นชมของคนที่ได้พบเห็น และนอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความปลอดภัย รวมทั้งอาจช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพ “การแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบัน”
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีขาว
- หมวกสีแดง
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีดำ
- หมวกสีเขียว
- ใบงาน

การประเมินผล

1. ความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงาน

คำชี้แจง ถ้ากลุ่มของนักเรียนได้รับเชิญให้ไปร่วมงานสังสรรค์งานหนึ่ง และมีข้อแม้ว่าผู้ที่ไปร่วมงานจะต้องแต่งกายด้วยชุดที่แปลก น่าสนใจ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์
ให้นักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีเขียนออกแบบชุดดังกล่าว

ประโยชน์หรือจุดเด่นของชุดนี้คือ (หมวกสีเหลือง).....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง วันคล้ายวันเกิด เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ รูปแบบการปฏิบัติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิด สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ การรู้จักคิดพิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสม นอกจากจะช่วยลดความทຸ່ມเพียงแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวันคล้ายวันเกิดได้
2. บอกรูปแบบการปฏิบัติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดจากประสบการณ์ของตนเองได้
3. เสนอรูปแบบการปฏิบัติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดที่เหมาะสมกับตนเองได้

เนื้อหา

- รูปแบบการปฏิบัติเนื่องในวันคล้ายวันเกิด มีหลายรูปแบบ เช่น การทำบุญตักบาตร การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เป็นต้น
- ประโยชน์ของการรู้จักเลือกรูปแบบการปฏิบัติที่เหมาะสม

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเสนอแผนภูมิเรื่อง “วันคล้ายวันเกิดของก๊ก” ดังนี้
วันนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดของก๊ก แม่ปลุกก๊กให้ตักบาตรตอนเช้า และแม่บอกว่าแม่จะทำอาหารที่ก๊กชอบให้กิน ก๊กถามแม่ว่า แม่มีขนมเค้กให้ก๊กเป่าเทียนหรือไม่ แม่จะพาก๊กไปเที่ยวหรือไม่ และแม่จะตามเพื่อน ๆ ของก๊กมาจัดงานที่บ้านหรือไม่ แม่บอกว่าสิ่งเหล่านั้น แม่คิดว่าไม่มีความจำเป็น ขอให้ก๊กเชื่อแม่ แต่ก๊กไม่ยอม และร้องไห้ฟูมฟาย”
2. นักเรียนใช้นมวกสีแดงบอกความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ดังกล่าว
ความรู้สึกที่มีต่อการกระทำของก๊ก
ความรู้สึกที่มีต่อการกระทำของแม่
3. นักเรียนใช้นมวกสีแดงอีกครั้ง เพื่อบอกความรู้สึกที่มีต่อวันคล้ายวันเกิดของตนเอง และให้บอกถึงความต้องการที่อยากกระทำในโอกาสวันคล้ายวันเกิด ครูบันทึกบนกระดาน

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวยกถึงรูปแบบการปฏิบัติในโอกาสวันคล้ายวันเกิดตามที่นักเรียนรับรู้ ตามประสบการณ์ของตนเอง คุรบันทึก

5. ให้นักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีเหลืองและสีดำประเมินว่า การจัดงานเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดที่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายจำนวนมากนั้น มีความจำเป็นหรือไม่ (ถ้านักเรียนคิดว่าจำเป็นให้ใช้หมวกสีเหลือง ให้เหตุผล..... และถ้านักเรียนคิดว่าไม่จำเป็นให้ใช้หมวกสีดำให้เหตุผล.....)

6. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียวคิดหารูปแบบการปฏิบัติ ในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของตนเอง จากนั้นให้ใช้หมวกสีเหลือง ให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบดังกล่าว (ตามใบงานเรื่อง “วันคล้ายวันเกิด” จากนั้นสุมนำเสนอหน้าชั้นเรียนประมาณ 5 - 6 คน)

7. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปถึงรูปแบบการปฏิบัติ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิด ดังนี้ การปฏิบัติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี ไม่จำเป็นที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก และบางครั้งอาจก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ด้วย

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภูมิเรื่อง “วันคล้ายวันเกิดของก๊ก”
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีแดง
- หมวกสีขาว
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีดำ
- หมวกสีเขียว
- ใบงานเรื่อง “วันคล้ายวันเกิด”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานเรื่อง “วันคล้ายวันเกิด”

วันนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดของนักเรียน นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ลองใช้หมวกสีเขียว
คิดหาวิธีปฏิบัติที่สร้างสรรค์ ซึ่จะ อย่าลืมให้หมวกสีเหลืองช่วยบอกเหตุผลด้วยละ

ทำอย่างไรดีหนอ (หมวกสีเขียว).....

.....

.....

.....

.....

ทำไมละ (หมวกสีเหลือง).....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง ยาเสพติด เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ ยาเสพติด เป็นอันตรายต่อชีวิตและสังคม การรู้จักป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกโทษของยาเสพติดได้
2. ยกตัวอย่างประเภทของยาเสพติดที่แพร่ระบาดในชุมชนได้
3. เสนอวิธีป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้

เนื้อหา

- ยาเสพติดมีโทษทั้งต่อร่างกายและสังคม

โทษต่อร่างกาย คือ ทำให้ร่างกายทรุดโทรม ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

โทษต่อสังคม คือ ทำให้สังคมขาดความสงบสุข เช่น การก่อคดีอาชญากรรม การลักขโมย เป็นต้น

- ยาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดในชุมชน คือ ยาบ้า
- การป้องกันตนเองจากยาเสพติด คือ ไม่เชื่อคำเชิญชวนของผู้อื่น ไม่ทดลองเสพยาเสพติดเพราะความอยากรู้ ศึกษาโทษของยาเสพติด เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผนภาพ “ยาเสพติด” ชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนดู
2. ให้นักเรียนสวมหมวกสีขาวยกตัวอย่างหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
3. ให้นักเรียนสวมหมวกสีดำ ช่วยกันบอกโทษหรืออันตรายของยาเสพติด
4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงแสดงความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ของยาเสพติดในปัจจุบัน

ครูบันทึกบนกระดาน

5. นักเรียนใช้หมวกสีขาวยกตัวอย่างประเภทของยาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดในชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

6. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด
ในชุมชน

7. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียวช่วยกันคิดวิธีป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ยาเสพติดใน
ชุมชน พร้อมทั้งใช้หมวกสีเหลืองเพื่อสนับสนุนว่าวิธีการดังกล่าวจะเกิดผลดีแก่ทั้งตนเองและสังคม
อย่างไร ครุภัณฑ์

8. ครูใช้หมวกสีน้ำเงินกำหนดสถานการณ์ว่า หากมีผู้อื่นชักชวนให้นักเรียนลองเสพยา
เสพติด นักเรียนจะลองหรือไม่ เพราะเหตุใด นักเรียนจะมีวิธีป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้
อย่างไร โดยนักเรียนรับใบงานเรื่อง “ทำอย่างไร” (ภาคผนวก) เป็นรายบุคคล จากนั้นสุ่มนักเรียน
นำเสนอ 4 - 5 คน

9. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปเกี่ยวกับยาเสพติดอีกครั้ง ดังนี้
“ยาเสพติดมีหลายชนิด มีโทษทั้งต่อตนเองและสังคม เราจึงรู้จักป้องกันตนเองให้พ้นพิษภัยของ
ยาเสพติด”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพ “ยาเสพติด”
- หมวกสีขาว
- หมวกสีดำ
- หมวกสีแดง
- หมวกสีเขียว
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีน้ำเงิน
- ใบงานเรื่อง ทำอย่างไร

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานเรื่อง “ทำอย่างไร”

หากมีผู้อื่นชักชวนให้นักเรียนลองเสพยาเสพติด นักเรียนจะลองหรือไม่

ลอง เหตุผล (หมวดสีเหลือง).....

ไม่ลอง เหตุผล (หมวดสีดำ).....

นักเรียนจะมีวิธีป้องกันตนเองจากยาเสพติดอย่างไร (หมวดสีเขียว)

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ สถานที่ท่องเที่ยวของประเทศไทย มีทั่วทุกภาค การช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นคงสภาพที่น่าท่องเที่ยวได้ยาวนาน

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. เสนอแนะวิธีอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวได้
2. บอกผลดีของการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวได้
3. บอกผลเสียของการไม่ช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวได้

เนื้อหา

- วิธีอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ไม่สร้างความสกปรก เลอะเทอะ แก่สถานที่ท่องเที่ยว ไม่เหยียบ, เก็บสิ่งต่าง ๆ จากสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ก้อนหิน ปะการัง ดอกไม้ป่า หรือแผ่นศิลา ฯลฯ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เป็นต้น
- ผลดีของการช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว คือ จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นคง ความสวยงาม คงสภาพที่น่าท่องเที่ยวได้ยาวนาน
- ผลเสียของการไม่ช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว คือ จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม สูญเสียสภาพที่สมบูรณ์ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูเสนอแผนงาน “สถานที่ท่องเที่ยว” ต่าง ๆ ของไทยให้นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียน ใช้หมวกสีเขียวช่วยกันบอกชื่อสถานที่ท่องเที่ยวจากแผนภาพที่ครูนำเสนอ
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียวอีกครั้งเพื่อบอกสถานที่ท่องเที่ยว ที่นักเรียนรู้จัก คนละ 1 สถานที่
3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่นักเรียนเสนอ

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองบอกคุณค่าของส่วนที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นอนุสรณ์แห่งประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งบ่งชี้วัฒนธรรมดั้งเดิม เป็นต้น

5. ครูเสนอแผนภาพ สถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ซึ่งเต็มไปด้วยขยะและสิ่งสกปรกที่นักท่องเที่ยวได้ทิ้งเอาไว้ จากนั้นให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อภาพดังกล่าว

6. ให้นักเรียนสวมหมวกสีน้ำเงินเพื่อช่วยกันคิดว่าหากนักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันดูแล และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ต่อไปสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จะเป็นอย่างไร

7. นักเรียนสวมหมวกสีเขียวเพื่อช่วยกันตอบคำถามว่า “นักเรียนจะมีวิธีช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง (1. ไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งสกปรก 2. ไม่เก็บสิ่งต่าง ๆ มาจากสถานที่ท่องเที่ยว 3. ไม่ซูด ซีด หรือสร้างความเสียหายแก่สถานที่ท่องเที่ยว ... เป็นต้น)

8. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองบอกผลดีของการช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวจากนั้น ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำบอกผลเสียของการไม่ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุรุภัณฑ์ถนนกระดาน

9. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปผลดีและผลเสียของการอนุรักษ์ และไม่อนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง ดังนี้

“การช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพที่น่าท่องเที่ยวได้ยาวนาน แต่หากนักท่องเที่ยวไม่สนใจและไม่ช่วยกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ก็จะส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม สูญเสียสภาพอันน่าท่องเที่ยวในที่สุด”

10. นักเรียนรับใบงานเรื่อง “นักท่องเที่ยวที่ดี”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพ “สถานที่ท่องเที่ยว”
- หมวกสีขาว
- หมวกสีแดง
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีเขียว
- หมวกสีดำ
- ใบงานเรื่อง “นักท่องเที่ยวที่ดี”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “นักท่องเที่ยวยอดเยี่ยม”

คำชี้แจง ถ้านักเรียนเป็นนักท่องเที่ยวยอดเยี่ยม จะปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็น “นักท่องเที่ยวยอดเยี่ยม” ในการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ลงใจหมวกสีเขียว บอกมาให้มากที่สุด

นักท่องเที่ยวยอดเยี่ยมต้องเป็นแบบนี้.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง หน้าที่ของเรา เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ ทุก ๆ คนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ถือได้ว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกหน้าที่ของตนเองได้
2. บอกผลดีของการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้
3. บอกผลเสียของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้

เนื้อหา

- คนทุกคนมีหน้าที่ของตนเอง เช่น นักเรียนมีหน้าที่ตั้งใจศึกษา ค้นคว้า พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูและอบรมบุตร ครูมีหน้าที่ให้ความรู้และอบรมแก่ศิษย์ ตำรวจมีหน้าที่ดูแลและรักษาความสงบของสังคม เป็นต้น

- ผลดีของการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง นอกจากจะสร้างความภูมิใจและความสำเร็จให้กับตนเองแล้ว ยังนำพาความสุขมาสู่ครอบครัว และส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุขด้วย

- ผลเสียของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนนั้น นอกจากจะไม่สร้างความภูมิใจ และความสำเร็จแก่ตนเองแล้ว ยังอาจส่งผลถึงความไม่สงบสุขทั้งต่อครอบครัวและสังคมได้ด้วยเช่นกัน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผนภาพบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เช่น ครู ตำรวจ ทหาร แพทย์ พยาบาล นักดับเพลิง เป็นต้น

2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวบอกหน้าที่ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เหล่านั้น เช่น ครูมีหน้าที่ให้ความรู้และอบรมศิษย์ ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบของสังคม เป็นต้น

3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวอีกครั้ง เพื่อตอบว่า หน้าที่ของนักเรียนคืออะไร (ศึกษาหาความรู้ และปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี รวมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และสังคม ฯลฯ)

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันคิดว่า ถ้าทุก ๆ คนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ด้วยความตั้งใจแล้วจะเกิดผลดีอย่างไร

5. ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำช่วยกันคิดว่าถ้าบุคคลต่าง ๆ ไม่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนแล้ว จะเกิดผลเสียอย่างไร

6. ครูเสนอแผนภูมิเรื่อง “หน้าที่ของเบ๊ยก” ดังนี้

“วันนี้เป็นวันเสาร์ เบ๊ยกนัดกับเพื่อน ๆ ว่าจะไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียน แต่แม่บอกว่าวันนี้แม่ต้องไปตัดอ้อย ขอให้เบ๊ยกอยู่เลี้ยงน้องที่บ้าน เบ๊ยกจึงรับคำ และไม่ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน”

7. ให้นักเรียนตอบคำถาม

- นักเรียนคิดว่า “เบ๊ยกมีความรับผิดชอบ” ต่อนหน้าที่ของความเป็นลูกหรือไม่ (หมวกสีน้ำเงิน)
- นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการกระทำของเบ๊ยก (หมวกสีแดง)
- การที่เบ๊ยกอยู่บ้านเลี้ยงน้องมีผลดีอย่างไร (หมวกสีเหลือง)
- ถ้าเบ๊ยกไม่ยอมอยู่บ้านเลี้ยงน้องแต่จะไปเล่นฟุตบอล จะเกิดผลเสียอย่างไร (หมวกสีดำ)

8. ครูและนักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปผลดีและผลเสียของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ดังนี้

“การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ นอกจากจะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและความสำเร็จแก่ตนเองแล้ว ยังส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข และนำความสงบสุขมาสู่สังคมด้วย

ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง นอกจากจะไม่ประสบความสำเร็จและไม่สร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองแล้ว ยังจะนำมาซึ่งความไม่สงบสุขแก่ครอบครัวและสังคมอีกด้วย”

9. นักเรียนรับใบงานเรื่อง “ด้วยเหตุ เบื่อโรงเรียน”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพ “อาชีพต่าง ๆ”
- หมวกสีขาว
- หมวกสีเหลือง

- หมวดสีดำ
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีแดง
- ใบงานเรื่อง “ด้วยเหตุ เป็อโรงเรียน”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “ด้วยเหตุ เปื่อโรงเรียน”

ชาติ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ชาติมักขาดเรียนเป็นประจำ จนกระทั่งต่อมาชาติก็ไม่ยอมมาโรงเรียนอีกเลย เมื่อคุณครูตามไปที่บ้าน ชาติก็หลบไปที่อื่น ทราบจากผู้ปกครองว่า “ชาติเบื่อก่อนที่จะไปโรงเรียน”

ชาติปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนหรือไม่.....

การที่ชาติไม่ยอมไปโรงเรียน มีผลดีหรือไม่ (หมวดสีเหลือง).....

เหตุผลคือ.....

การที่ชาติไม่ยอมไปโรงเรียนมีผลเสียหรือไม่ (หมวดสีดำ).....

เหตุผลคือ.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 เรื่อง รายการโปรด เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ รายการโทรทัศน์มีมากมายหลายรายการ การรู้จักใช้วิจารณญาณในการเลือกชมรายการต่าง ๆ จะช่วยให้ได้รับประโยชน์ในทุก ๆ ครั้งที่ชมรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. เสนอเหตุผลที่เลือกชมรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ได้
2. บอกประโยชน์ของรายการทางโทรทัศน์ที่นักเรียนเลือกชมได้
3. อธิบายลักษณะของรายการทางโทรทัศน์ที่ควรเลือกชมได้

เนื้อหา

- เหตุผลของบุคคลในการเลือกชมรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์มีหลายสาเหตุ เช่น เพื่อความบันเทิง เพื่อรับรู้ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อสาระและความรู้ เป็นต้น
- ประโยชน์ของรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ เช่น ให้ความบันเทิง นำเสนอข่าวและเหตุการณ์ ให้สาระและความรู้ ให้ข้อคิดและแนวทางประกอบอาชีพ เป็นต้น
- ลักษณะของรายการทางโทรทัศน์ที่ควรเลือกชม คือ มีประโยชน์และแง่คิดในการดำเนินชีวิต, มีสาระและความรู้ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบดูมากที่สุด คนละ 1 รายการ ครูบันทึกบนกระดาน
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองให้เหตุผลว่าเพราะอะไร จึงเลือกชมรายการดังกล่าว ครูบันทึกบนกระดาน
3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันจัดประเภทรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนนำเสนอ เช่น ประเภทเกมโชว์ ประเภทบันเทิง ประเภทสารคดี เป็นต้น จากนั้นช่วยกันจัดกลุ่มของเหตุผลในการเลือกชมรายการต่าง ๆ ตามที่นักเรียนแต่ละคนให้เหตุผล

4. นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันบอกประโยชน์ของรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนเลือกชม ครุบันที่กบนกระดาน

5. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันบอกถึง ลักษณะของรายการโทรทัศน์ที่ควรเลือกชม

6. ครูใช้หมวกสีน้ำเงิน ยกตัวอย่างรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง คือ รายการ “ทไวไลท์” ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาว ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของรายการดังกล่าว เช่น ผู้ดำเนินรายการคือใคร, แบ่งเป็นกี่ช่วง แต่ละช่วงมีชื่อว่าอะไร

7. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกที่มีต่อรายการดังกล่าว จากนั้นใช้หมวกสีเหลืองบอกประโยชน์ที่ได้จากรายการ

8. จากลักษณะของรายการโทรทัศน์ที่ควรเลือกชมตามที่นักเรียนได้ช่วยกันตอบ ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงิน สรุปว่า รายการดังกล่าวเป็นรายการโทรทัศน์ที่ควรเลือกชมหรือไม่

9. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปถึงการเลือกชมรายการโทรทัศน์ว่า “รายการโทรทัศน์ที่ควรชม คือ ด้านสาระและความรู้ ด้านการส่งเสริมความคิด หรือแนวทางในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้รายการโทรทัศน์มีมากมาย การจะเลือกชมรายการใด ๆ จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการชมในแต่ละครั้ง”

10. นักเรียนรับใบงานเรื่อง “รายการโปรด”

สื่อการเรียนการสอน

- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีขาว
- หมวกสีแดง
- ใบงานเรื่อง “รายการโปรด”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

ใบงานเรื่อง “รายการโปรด”

ตอบน้อยจิ๊จะ

1. รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบดูมากที่สุด คือ.....
.....
.....
2. ประโยชน์ของรายการนี้คือ (หมวดสีเหลือง).....
.....
.....
3. ข้อเสียของรายการนี้ คือ (หมวดสีดำ).....
.....
.....
4. ข้อเสนอแนะสำหรับรายการนี้คือ (หมวดสีเขียว).....
.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 เรื่อง ห้องสมุดแหล่งประเทืองปัญญา เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ที่สำคัญ การรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางแล้ว ยังช่วยส่งเสริมลักษณะนิสัยใฝ่รู้ของนักเรียนด้วย

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกความสำคัญของห้องสมุดได้
2. บอกประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าได้
3. บอกผลเสียของการไม่ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าได้

เนื้อหา

- ความสำคัญของห้องสมุด คือ เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ ตำรา เอกสาร ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญของโรงเรียน
- การรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจะช่วยให้ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น มีความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- ผลเสียของการไม่ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า จะทำให้ไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการที่เปลี่ยนไป

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูนำเสนอแผนภูมิข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง จากปีการศึกษาที่ผ่านมาแยกเป็นระดับชั้น ดังนี้

ระดับชั้น	ร้อยละของนักเรียนที่ใช้บริการ
อนุบาล	9.57
ประถมศึกษาปีที่ 1	10.24
ประถมศึกษาปีที่ 2	15.93

ระดับชั้น	ร้อยละของนักเรียนที่ใช้บริการ
ประถมศึกษาปีที่ 3	16.71
ประถมศึกษาปีที่ 4	14.76
ประถมศึกษาปีที่ 5	15.86
ประถมศึกษาปีที่ 6	16.93
รวม	100

2. จากข้อมูลดังกล่าว ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวในการตอบคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นใดเป็นกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดมากที่สุด
- นักเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นใดเป็นกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดน้อยที่สุด

3. ครูใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปจากตารางนำเสนอข้อมูลว่า “นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาทุกชั้นมีระดับการใช้บริการห้องสมุดที่ใกล้เคียงกัน เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการใช้บริการห้องสมุด

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันบอกถึงความสำคัญของห้องสมุด (เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ เป็นแหล่งค้นคว้า...)

5. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันบอกถึงข้อดีของการรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ครุภัณฑ์กบนกระดาน

6. ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำบอกถึงข้อเสียของการไม่ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ครุภัณฑ์กบนกระดาน

7. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปถึงประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า และการไม่ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

“การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า จะช่วยให้ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น มีความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังช่วยส่งเสริมลักษณะนิสัยใฝ่รู้ของนักเรียนด้วย ส่วนการไม่ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า จะทำให้ไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการที่เปลี่ยนไป”

8. นักเรียนรับใบงานเรื่อง “ไปห้องสมุด”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภูมิ ตารางนำเสนอข้อมูลการใช้บริการห้องสมุด
- หมวดสีชาว
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีเหลือง
- หมวดสีดำ
- ใบงานเรื่อง “ไปห้องสมุด”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “ไปห้องสมุด”

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนใช้บริการห้องสมุดกี่ครั้ง ต่อสัปดาห์ (หมวดสีขาวย).....

.....

2. นักเรียนได้ประโยชน์อะไรจากการใช้บริการของห้องสมุด (หมวดสีเหลือง)

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าหากไม่ใช้บริการของห้องสมุดจะเกิดผลเสียอย่างไรต่อตนเอง (หมวดสีดำ)

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 เรื่อง “ทำด้วยตนเอง” เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง นอกจากจะส่งผลให้งานสำเร็จแล้ว ยังเป็นการพัฒนาตนเองด้วย

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกข้อดีของการปฏิบัติงานด้วยตนเองได้
2. บอกผลเสียของการไม่ปฏิบัติงานด้วยตนเองได้
3. บอกวิธีเสนอแนะให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานด้วยตนเองได้

เนื้อหา

- การปฏิบัติงานของตนเอง เช่น การทำงานหรือการบ้านที่ครูมอบหมายให้ด้วยตนเอง
- ผลดีของการปฏิบัติงานด้วยตนเอง จะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงและเป็นการพัฒนาตนเอง
- ผลเสียของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง นอกจากจะไม่ทำให้งานสำเร็จแล้ว ยังไม่เป็นการพัฒนาตนเองด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผนป้ายพุทธศาสนสุภาษิต “อตตานิ อตโนนาโต” จากนั้นให้นักเรียนใช้หมวกสีขาวยกความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตบทดังกล่าว (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน)
2. นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปความหมายของคำว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ซึ่งหมายถึง คนทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง
3. จากพุทธศาสนสุภาษิต “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง เช่น การทำการบ้านด้วยตนเอง ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองบอกถึงผลดีของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง ครูบันทึกบนกระดาน

4. ครูใช้หมวกสีน้ำเงิน ยกตัวอย่างสถานการณ์ ดังแผนภูมิเรื่อง “เตี้ยไม่ทำการบ้าน” ดังนี้ “เตี้ยไม่ชอบทำการบ้านด้วยตนเอง แต่มักขอลอกการบ้านของเพื่อนเสมอ หากเพื่อนไม่ยอมให้ลอก เตี้ยก็จะไม่ยอมส่งการบ้าน จนถูกคุณครูตักเตือนและทำโทษเป็นประจำ”

จากสถานการณ์ดังกล่าวให้นักเรียนสวมหมวกสีแดงบอกความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมของเตี้ย (ดี/ไม่ดี, เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย)

5. ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำบอกผลเสียของพฤติกรรมการไม่ทำการบ้านด้วยตนเองของเตี้ย

6. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันตอบว่า ถ้าเตี้ยทำการบ้านของเตี้ยด้วยตนเอง จะเกิดผลดีอย่างไร

7. ให้นักเรียนสวมหมวกสีเขียวเพื่อช่วยกันตอบว่า ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของเตี้ย จะมีวิธีเสนอแนะให้เตี้ยรู้จักทำการบ้านด้วยตนเองได้อย่างไร

8. ครูและนักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงิน ช่วยกันสรุปผลดีของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง และผลเสียของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเองอีกครั้ง ดังนี้ “การปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเอง นอกจากจะทำให้งานสำเร็จแล้ว ยังเป็นการพัฒนาตนเองด้วย ส่วนผู้ที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเองนั้น นอกจากจะไม่ทำให้งานสำเร็จแล้ว ยังไม่เป็นการพัฒนาตนเองด้วยเช่นกัน”

9. นักเรียนทุกคนรับใบงานเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

สื่อการเรียนการสอน

- แผ่นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต
- แผนภูมิเรื่อง “เตี้ยไม่ทำการบ้าน”
- หมวกสีขาว
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีแดง
- หมวกสีดำ
- หมวกสีเขียว

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้งหรือไม่ (หมวดสีชมพู)

.....

.....

.....

2. การทำการบ้านด้วยตนเองมีผลดีอย่างไร (หมวดสีเหลือง)

.....

.....

.....

3. การลอกการบ้านเพื่อนมีผลเสียต่อตัวของเราเองอย่างไร (หมวดสีน้ำเงิน)

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 เรื่อง ความเชื่อ เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ ความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่ทั้งส่วนที่เป็นผลดีและผลเสียต่อชีวิตประจำวัน จึงควรใช้ วิจารณ์ญาณในความเชื่อที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความเชื่อในชุมชนได้
2. บอกประโยชน์ของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวันได้
3. บอกผลเสียของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวันได้

เนื้อหา

- ความเชื่อมีหลายประเภท เช่น ความเชื่อในโชคลาง ความเชื่อด้านการรับประทาน อาหาร ความเชื่อในการรักษาโรค เป็นต้น
- ประโยชน์ของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวัน คือ ประโยชน์ทางด้านขวัญและกำลังใจ
- ผลเสียของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวัน คือ อาจทำให้สูญเสียทรัพย์สินและเวลา โดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ยังอาจทำให้สูญเสียกำลังใจได้ด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผ่นป้ายหัวข้อข่าวเรื่อง “ขอหวยตันกล้วย” ดังนี้ “พบตันกล้วยประหลาด คล้ายคนท้องแก่ ชาวบ้านแห่ขอหวย”
2. ให้นักเรียนสวมหมวกสีแดง บอกความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อข่าวดังกล่าว
3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงิน ช่วยกันคิดว่า พฤติกรรมการไปขอหวยกับตันกล้วยของ ชาวบ้านในช่วงนั้น จัดเป็นพฤติกรรมแบบใด (ความเชื่อที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ)
4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินอีกครั้งเพื่อช่วยกันสรุปความหมายของ “ความเชื่อ” (ความรู้สึกว่าสิ่งต่าง ๆ มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของตนเอง)

5. ให้นักเรียนใช้หมวดสีขาวยกตัวอย่างสถานการณ์ความเชื่อในชุมชนว่ามีอะไรบ้าง (การขอความช่วยเหลือโบราณ, การขอคำทำนายโชคชะตาจากหมอดู, การปลูกไม้มงคลไว้ในบ้านเรือน, การนำสัตว์ที่พิการไปปล่อยไว้ที่วัด ฯลฯ)

6. ให้นักเรียนช่วยกันใช้หมวดสีน้ำเงินจัดประเภทของความเชื่อตามที่นักเรียนยกตัวอย่างว่าเป็นความเชื่อประเภทใดบ้าง เช่น ความเชื่อด้านโชคลาง ความเชื่อด้านการทำงาน ความเชื่อด้านความเป็นมงคลต่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น

7. ครูยกตัวอย่างสถานการณ์เกี่ยวกับความเชื่อ ดังนี้

“แม่มี เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง แม่มีเป็นคนเชื่อถือเรื่องคำทำนาย วันหนึ่งหมอดูได้บอกแม่มีว่าช่วงนี้ดวงไม่ดี ห้ามออกจากบ้าน แม่มีรู้สึกกลัวมาก จึงไม่ไปโรงเรียนตลอดสัปดาห์”

8. นักเรียนใช้หมวดสีแดงบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมของแม่มี จากนั้นใช้หมวดสีดำบอกถึงผลเสียที่เกิดจากความเชื่อของแม่มี

9. ให้นักเรียนใช้หมวดสีเขียว แล้วช่วยกันคิดว่าถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของแม่มี จะช่วยให้แม่มีเลิกกลัวความเชื่อนั้นได้อย่างไร

10. นักเรียนใช้หมวดสีเหลืองบอกข้อดีของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวัน จากนั้นใช้หมวดสีดาบอกผลเสียของความเชื่อที่มีต่อชีวิตประจำวันเช่นเดียวกัน ครุบันที่กบนกระดาน

11. ครูและนักเรียนช่วยกันใช้หมวดสีน้ำเงินสรุปผลดีและผลเสียที่เกิดจากความเชื่อ ดังนี้ “ความเชื่ออาจให้ผลดีในด้านขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิต แต่หากความเชื่อนั้นเป็นไปโดยขาดการยั้งคิดก็จะส่งผลต่อความสูญเสียทั้งในด้านทรัพย์สิน เวลา รวมทั้งกำลังใจ ดังนั้นการจะเชื่อในสิ่งใดควรใช้ความคิดก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อถือในสิ่งนั้น”

12. นักเรียนทุกคนรับใบงานเรื่อง “จะเชื่อดีไหม”

สื่อการเรียนการสอน

- แผ่นป้ายหัวข้อข่าว
- หมวดสีแดง
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีขาว
- หมวดสีเขียว
- หมวดสีดา

- หมวกสีเหลือง
- โบงานเรื่อง “จะเด็จใหม่

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงจากโบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “จะเชื่อดีไหม”

“ผู้หญิงท้องแก่คนหนึ่ง ได้รับคำบอกเล่าจากเพื่อนบ้านว่าต้องลอดท้องช้าง จึงจะคลอดลูกง่าย”

ถ้านักเรียนเป็นตัวแทนความคิดของผู้หญิงคนนั้น จงตอบคำถาม

1. ถ้าลอดท้องช้างจะมีผลดีอย่างไร (หมวดสีเหลือง)

.....

2. ถ้าลอดท้องช้างอาจมีผลเสียอย่างไร (หมวดสีดํา)

.....

3. ถ้าไม่ลอดท้องช้างจะมีผลดีอย่างไร (หมวดสีเหลือง)

.....

4. ถ้าไม่ลอดท้องช้างจะเกิดผลเสียอย่างไร

.....

5. ใช้หมวดสีนํ้าเงินสรุปว่าจะทำอย่างไร (ทำเครื่องหมาย ✓ ในวงเล็บ)

() ลอด

() ไม่ลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 เรื่อง “อาชีพสุจริต” เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ อาชีพของคนในสังคมมีมากมายหลายประเภท การประกอบอาชีพที่สุจริตย่อม นำความสุขและความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของ “อาชีพสุจริต” ได้
2. บอกผลดีของการประกอบอาชีพสุจริตได้

เนื้อหา

- อาชีพสุจริต หมายถึง อาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป นักร้อง ช่างตัดผม ฯลฯ
- ผลดีของการประกอบอาชีพสุจริต คือ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยาวนาน และ นำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูยกตัวอย่างกรณีนักธุรกิจผู้หนึ่งที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ จึงต้องเปลี่ยนอาชีพ โดยยึดอาชีพ “ขายแซนด์วิช” และอดีตนักธุรกิจผู้นั้นกล่าวว่า “อาชีพขายแซนด์วิชแม้ไม่ร่ำรวย แต่ก็ เป็นอาชีพที่สร้างความภูมิใจ เพราะเป็นอาชีพที่สุจริต”
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของตนเองต่อคำกล่าวของอดีตนักธุรกิจผู้นั้น
3. ให้นักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีน้ำเงินบอกความหมายของคำว่า “อาชีพสุจริต” (อาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย)
4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียวยกตัวอย่างอาชีพที่สุจริตในชุมชน
5. แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่ สวมหมวกสีน้ำเงิน ดูแลความเรียบร้อยของกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มใช้หมวกสีเขียว ช่วยกัน คิดว่าหากกลุ่มของนักเรียนต้องการจะประกอบอาชีพสุจริตอาชีพหนึ่ง จะประกอบอาชีพอะไร ซึ่ง

ควรจะเป็นอาชีพที่แปลกไปจากอาชีพอื่น ๆ จากนั้นให้ใช้หมวดสีเหลือง ให้เหตุผลสนับสนุนอาชีพดังกล่าว ดังใบงานเรื่อง “อาชีพอะไร” (ภาคผนวก)

6. ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7. ครูและนักเรียนใช้หมวดสีน้ำเงินช่วยกันสรุปผลดีของการประกอบอาชีพสุจริต ดังนี้ “การประกอบอาชีพสุจริต แม้จะเป็นอาชีพที่ไม่สร้างความร่ำรวย แต่ก็ส่งผลให้ประกอบอาชีพได้ยาวนาน และนำความภาคภูมิใจมาสู่ผู้นั้น”

สื่อการเรียนการสอน

- หมวดสีแดง
- หมวดสีน้ำเงิน
- หมวดสีขาว
- หมวดสีเขียว
- หมวดสีเหลือง
- ใบงานเรื่อง “อาชีพอะไร”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “อาชีพอะไร”

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้หมวดสีเขียนช่วยกันคิดหาอาชีพสุจริต 1 อาชีพ และเป็นอาชีพที่แปลก
ไปจากอาชีพอื่น ๆ

ชื่ออาชีพ.....

.....

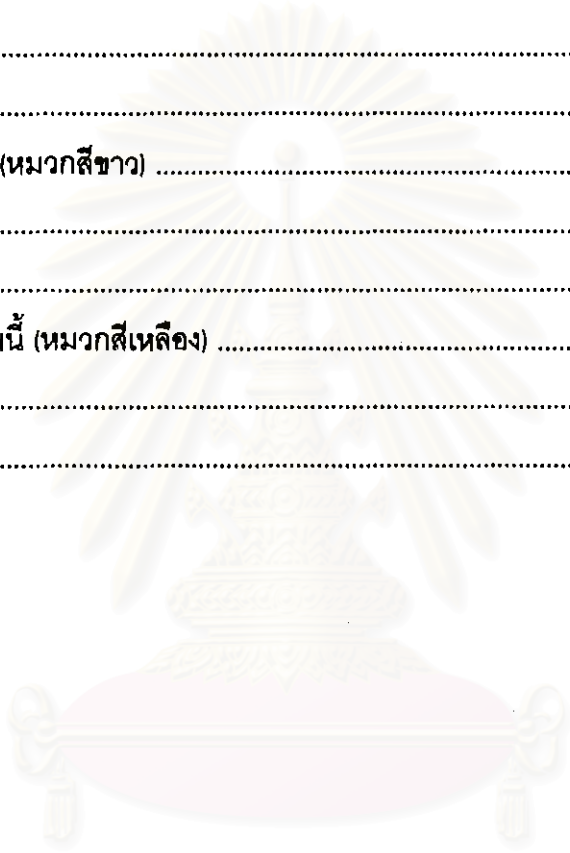
ลักษณะของอาชีพ (หมวดสีขาว)

.....

เหตุผลที่เลือกอาชีพนี้ (หมวดสีเหลือง)

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 เรื่อง การผ่อนคลายความเครียด เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ ทุก ๆ คนมีความเครียดเป็นของตนเอง การรู้จักหาวิธีผ่อนคลายความเครียดที่เหมาะสม จะเป็นผลดีต่อสุขภาพกายและจิต

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. บอกวิธีผ่อนคลายความเครียดได้
2. บอกผลดีของการรู้จักผ่อนคลายความเครียดได้
3. บอกผลเสียของการไม่รู้จักผ่อนคลายความเครียดได้

เนื้อหา

- การผ่อนคลายความเครียด หมายถึง การทำให้ภาวะความเครียดลดระดับลงจนภาวะความเครียดหมดไปในที่สุด
- วิธีผ่อนคลายความเครียดทำได้หลายวิธี เช่น คิดถึงเรื่องที่ดี การไปทำบุญ การไปเที่ยวพักผ่อน การฟังเพลง ขอคำปรึกษาจากผู้อื่น เป็นต้น
- ผลดีของการรู้จักผ่อนคลายความเครียด คือ ทำให้จิตใจปลอดโปร่งขึ้น ส่งผลให้สุขภาพกายดี ไม่คิดสั้น
- ผลเสียของการไม่รู้จักผ่อนคลายความเครียด คือ ทำให้เกิดความทุกข์ จิตใจไม่สบาย สมองไม่ปลอดโปร่ง อาจคิดสั้นทำร้ายตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูเสนอแผนภาพข่าวเกี่ยวกับความพยายามฆ่าตัวตายของชายคนหนึ่ง
2. ให้นักเรียนใช้หมวกสีขาว ยกตัวอย่างสถานการณ์ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การทำร้ายหรือพยายามฆ่าตนเอง รวมทั้งผู้อื่น
3. ให้นักเรียนใช้หมวกสีน้ำเงินช่วยกันสรุปสาเหตุของพฤติกรรมการทำร้ายหรือพยายามฆ่าตนเอง รวมทั้งผู้อื่น ครูบันทึกบนกระดาน จากนั้นช่วยกันใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปสาเหตุ

สำคัญของพฤติกรรมดังกล่าวอีกครั้ง ดังนี้ “ภาวะความเครียดเป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมการทำร้ายหรือพยายามฆ่าตนเอง รวมทั้งผู้อื่น”

4. ให้นักเรียนใช้หมวกสีแดงบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมดังกล่าว เช่น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อข่าวหรือสถานการณ์นี้

5. ครูใช้หมวกสีน้ำเงินกำหนดสถานการณ์ ดังนี้ ถ้านักเรียนประสบภาวะความเครียดอย่างมาก เนื่องจากสาเหตุใดก็ตาม นักเรียนจะอย่างไร (หาวิธีผ่อนคลายความเครียด)

6. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเขียวช่วยกันบอกวิธีการผ่อนคลายความเครียด ครูบันทึกบนกระดาน

7. ให้นักเรียนใช้หมวกสีเหลืองช่วยกันคิดว่า ผลดีของการรู้จักผ่อนคลายความเครียดคืออะไรบ้าง ครูบันทึกบนกระดาน

8. ให้นักเรียนใช้หมวกสีดำช่วยกันคิดว่า ผลเสียของการไม่รู้จักผ่อนคลายความเครียดคืออะไร ครูบันทึกบนกระดาน

9. ครูและนักเรียนช่วยกันใช้หมวกสีน้ำเงินสรุปถึงผลดีของการรู้จักผ่อนคลายความเครียดและผลเสียของการไม่รู้จักผ่อนคลายความเครียด ดังนี้ “การรู้จักผ่อนคลายความเครียดให้กับตนเอง จะทำให้จิตใจสบายและปลอดภัยยิ่งขึ้น ส่งผลให้สุขภาพดี ไม่คิดสั้นทำร้ายตนเอง ส่วนการไม่รู้จักผ่อนคลายความเครียดนั้น นอกจากจะทำให้เกิดความทุกข์ จิตใจไม่สบาย สมองไม่ปลอดภัยแล้ว อาจส่งผลให้คิดสั้นถึงขั้นทำร้ายหรือพยายามฆ่าตัวเองหรือผู้อื่นได้ด้วย”

10. นักเรียนรับใบงานเรื่อง “จะอย่างไร”

สื่อการเรียนการสอน

- แผนภาพข่าว
- หมวกสีขาว
- หมวกสีน้ำเงิน
- หมวกสีแดง
- หมวกสีเหลือง
- หมวกสีดำ
- หมวกสีเขียว
- ใบงานเรื่อง “จะอย่างไร”

การประเมินผล

1. ความสนใจในกิจกรรม ได้แก่ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ผลงานจากใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงานเรื่อง “ทำอย่างไร”

ช่วงนี้เป็นช่วงใกล้สอบปลายภาคเรียน และเป็นช่วงที่ต้องเตรียมตัวสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นิดาจึงคร่ำเคร่งอยู่กับการอ่านหนังสือ ต่อมา นิดารู้สึกปวดศีรษะ ปวดท้อง และอารมณ์หงุดหงิด คุณหมอบอกว่านิดาพักผ่อนน้อยเกินไป และมีภาวะความเครียดสูง

นักเรียนคิดว่านิดาควรจะทำอย่างไรเพื่อคลายความเครียดด้วยวิธีใด (หมวกสีเขียว)

.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่าวิธีดังกล่าวจะช่วยให้นิดารู้สึกดีขึ้นอย่างไร (หมวกสีเหลือง)

.....

.....

.....

นักเรียนคิดว่าถ้านิดาไม่รู้จักรับมือคลายความเครียด นิดาจะเป็นอย่างไร (หมวกสีดำ)

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวประภาศรี รอดสมจิตร เกิดเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2514 ที่อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (โครงการครูทายาท หลักสูตร 4 ปี) เกียรตินิยมอันดับ 1 สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี ในปีการศึกษา 2536 และเข้าศึกษาต่อตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2539 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งอาจารย์ 1 โรงเรียนกฤษณา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย